

Pracownicy cywilni w służbach mundurowych

Absolwenci wielu kierunków zastanawiają się często nad swoją przyszłością zawodową. Z pośród wielu możliwości znalezienia zatrudnienia, część z nich wybiera zawody dające im gwarancję stałej i bezpiecznej pracy. Nie odstrasza ich nawet niższe, niż w sektorze prywatnym zarobki. Chodzi tu o pracowników administracji. Oprócz pracy w urzędach samorządowych i państwowych czy administracji oświatowej istnieje możliwość podjęcia pracy w służbach mundurowych. Służby mundurowe to bardzo sformalizowane jednostki powoływane przez państwo lub jego organy, których głównym zadaniem jest zapewnienie ładu i bezpieczeństwa w kraju oraz poza jego granicami.

W ich skład wchodzi:

- wojsko - obrona i odstraszenie potencjalnych przeciwników zewnętrznych państwa;
- straż graniczna - zabezpieczenie granic i kontrola osób ich przekraczających;
- policja, straż miejska i żandarmeria - ochrona wewnętrznego ładu publicznego;
- służba celna - ochrona interesów ekonomicznych państwa związanych z importem i eksportem towarów;
- tajne i jawne służby ochrony typu Agencji Wywiadu, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego - do ochrony przed działalnością wywiadowczą i przestępstwami na dużą skalę mogącymi zagrozić stabilności państwa;
- straż pożarna - ochrona i profilaktyka w walce z ogniem i innymi niebezpiecznymi zjawiskami i substancjami;
- służba więzienna - umundurowana i uzbrojona formacja realizuje zadania w zakresie wykonywania kar pozbawienia wolności i tymczasowego aresztowania

Służby te zwykle charakteryzują się jednolitym sformalizowanym ubiorem typu mundur charakterystycznym dla ich przedstawicieli, często z wieloletnią tradycją.

Inną cechą tego typu służb jest działanie w oparciu o rozkazy, a nie polecenia służbowe.

Większość młodych ludzi myśląc o karierze w policji, czy też straży pożarnej widzi siebie, jak w mundurze wykonują niebezpieczne zadania. Istnieją jednak inne stanowiska, które pozwalają wykorzystać wiedzę praktyczną zdobytą w trakcie studiów. Chodzi tu o pracowników cywilnych.

Jak zostać pracownikiem cywilnym w służbach mundurowych?

W przeszłości prace związane z administracją wykonywali pracownicy policji, straży, czy też wojska, którzy za realizację dodatkowych zadań otrzymywali pensje o wiele wyższe od zarobków pozostałych urzędników cywilnych. Przedstawiciele odpowiednich ministerstw oraz eksperci uznali, że zatrudnianie funkcjonariuszy na stanowiskach administracyjnych jest niekorzystne, nie tylko z powodu wysokich kosztów utrzymania tych pracowników ale również z faktu ograniczenia ich dyspozycyjności, która jest wymagana wśród przedstawicieli służb mundurowych.

W celu zapewnienia profesjonalnego i bezstronnego wykonywania zadań administracji państwowej powołana została tzw. służba cywilna. Ponieważ praca w administracji ma specyficzny charakter, postanowiono stworzyć w sposób instytucjonalny służbę, której celem jest zapewnienie i wykonywanie zadań przy jednoczesnym zachowaniu bezstronności. Celem administracji jest regulowanie stosunków pomiędzy państwem a obywatelami przejawiające się w dbaniu o interes społeczny. W związku z powyższym, powołanie służby cywilnej ma na celu zagwarantowanie wypełniania tej roli także w trakcie zmieniania się ekip rządzących oraz w sytuacjach napięć społeczno - gospodarczo - politycznych.

Służba cywilna w Polsce działa przede wszystkim na podstawie dwóch aktów normatywnych: Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 roku (Dz. U. Nr 78 z 1997 r., poz. 483) oraz Ustawie o służbie cywilnej z dnia 21 listopada 2008 roku (Dz. U. Nr 227 z 2008 r., poz. 1505). Głównymi zasadami, o jakie oparta jest praca w służbie są: rzetelność, profesjonalizm, bezstronność i neutralność polityczna. Zwłaszcza ta ostatnia zasada sprawiła, iż urzędnikom służby cywilnej nie wolno publicznie manifestować własnych poglądów politycznych. Dzięki prawnym unormowaniom strona postępowania administracyjnego ma zapewnienie, iż jej sprawa nie będzie rozstrzygana w oparciu o czyjeś interesy grupowe bądź jednostkowe. Zgodnie z obowiązującą ustawą pracownicy służb cywilnych mogą być

zatrudnione w administracji rządowej w następujących instytucjach (Ustawa z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej):

- Kancelarii Prezesa Rady Ministrów,
- urzędach ministrów i przewodniczących komitetów wchodzących w skład Rady Ministrów oraz urzędach centralnych organów administracji rządowej,
- urzędach wojewódzkich oraz innych urzędach stanowiących aparat pomocniczy terenowych organów administracji rządowej podległych ministrom lub centralnym organom administracji rządowej,
- komendach, inspektoratach i innych jednostkach organizacyjnych stanowiących aparat pomocniczy kierowników zespołonych służb, inspekcji i straży wojewódzkich oraz kierowników powiatowych służb, inspekcji i straży, chyba że odrębne ustawy stanowią inaczej,
- Urzędzie Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych,
- Biurze Nasiennictwa Leśnego

Ogłoszenia w sprawie naboru do służb cywilnych, który jest organizowany przez dyrektorów generalnych danych jednostek, czy też w przypadku służb mundurowych - komendantów, muszą być przekazane do publicznej wiadomości. Znaleźć je można na tablicach ogłoszeniowych danych urzędów lub też w internetowym wydaniu Biuletynu Informacji Publicznej, który jest dostępny na stronach:

<http://www.dsc.kprm.gov.pl/strona.php?id=98>

<http://bip.kprm.gov.pl/kprm/>

Dostępne są również na stronach poszczególnych jednostek administracyjnych.

Jakie są wymagania stawiane kandydatom?

Po pierwsze ustawa o pracownikach służb cywilnych jasno określa, kto może kandydować na stanowiska: Jest to osoba, która:

- posiada polskie obywatelstwo,
- korzysta z pełni praw publicznych,

- nie była karana za przestępstwo umyślne,
- posiada kwalifikacje wymagane w służbie cywilnej,
- cieszy się nieposzlakowaną opinią.

Są to wymagania, które spełnia większość absolwentów szkół wyższych zainteresowanych pracą w służbach cywilnych. Do najbardziej poszukiwanych pracowników należą osoby, które ukończyły studia na wydziałach prawa i administracji, informatyki oraz innych kierunkach ze specjalizacją z zakresu obronności. Dlatego też, przedstawiciele służb mundurowych zwracają się do uczelni wyższych, kształcących w najbardziej potrzebnych specjalizacjach z ofertą współpracy. Jest to część akcji promocyjnej zachęcającej do podjęcia pracy w policji, czy też w wojsku. W ramach tej oferty studenci mają możliwość odbycia praktyk studenckich, lub też stażu absolwenckiego w jednostkach państwowych, które oprócz możliwości zdobycia tak niezbędnego doświadczenia dają szansę na dynamiczny rozwój ich kariery.

Jak wygląda rekrutacja?

W założeniach ustawy o pracownikach służb cywilnych, określono w jaki sposób ma odbywać się rekrutacja kandydatów składających swoje aplikacje na wymienione w ogłoszeniu stanowiska. Sam nabór powinien być otwarty i konkurencyjny, dlatego rozpatrywane są wszystkie kandydatury, a elementem weryfikującym jest spełnianie wymagań formalnych.

Wyniki przeprowadzonego naboru stanowią informację publiczną, więc po upływie terminu przewidzianego na złożenie dokumentów dyrektor generalny urzędu bądź komendant upowszechnia listę kandydatów, którzy spełniają wszystkie wymagania. Listę tę umieszcza w miejscu dostępnym w siedzibie urzędu i dodatkowo w Biuletynie Informacji Publicznej.

Kandydat, który pomyślnie przejdzie proces naboru zostaje zatrudniony na podstawie umowy na czas określony. Jeśli pierwsza umowa nie zostanie przedłużona, lub pracownik z innego powodu zrezygnuje z pracy nie przeprowadza się kolejnej rekrutacji na to samo stanowisko. Istnieje wtedy możliwość zatrudnienia kolejnej osoby spośród najlepszych kandydatów wyłonionych w trakcie naboru.

Kariera

Kandydata, który dostanie propozycję pracy w służbach mundurowych, jako pracownik cywilny, czeka długa kariera zawodowa. Służba cywilna stanowi ciekawe rozwiązanie dla młodych i ambitnych ludzi, którzy chcą się rozwijać. Pierwsza umowa podpisywana z kandydatem jest terminowa z wyznaczoną górną granicą do trzech lat. W praktyce trwa około trzech miesięcy i jest traktowana jako okres próbny i czas na wdrożenie się w zadania zawodowe. Kolejna umowa, która otrzymuje pracownik jest bezterminowa. Jednak wcześniej musi pomyślnie przejść proces oceny swojej pracy. Jedną z form awansu jest mianowanie na urzędnika służby cywilnej. O uzyskanie mianowania może się ubiegać osoba, która:

- jest pracownikiem służby cywilnej,
- ma co najmniej trzyletni staż pracy w służbie cywilnej lub uzyskał zgodę dyrektora generalnego urzędu na przystąpienie do postępowania kwalifikacyjnego przed upływem tego terminu, jednak nie wcześniej niż po dwóch latach od nawiązania stosunku pracy w służbie cywilnej,
- ma tytuł magistra lub równorzędny,
- zna co najmniej jeden język obcy spośród języków roboczych Unii Europejskiej,
- jest żołnierzem rezerwy lub nie podlega powszechnemu obowiązkowi obrony.

Praca w służbach mundurowych to nie tylko pełnienie obowiązków związanych z pilnowaniem przestrzegania prawa i zapewnianiem bezpieczeństwa obywatelom. Wojsko, policja, straż oraz służby celne stwarzają możliwość pracy w swoich jednostkach również innym specjalistom, niekoniecznie zainteresowanym wykazywaniem się swoją sprawnością fizyczną i odwagą. Znajdą tam zatrudnienie osoby zajmujące się prawem, administracją, informatyką czy księgowością. Jedyne czego się od nich wymaga to posiadanie odpowiednich kompetencji oraz obowiązkowości. Młoda osoba posiadająca takie umiejętności powinna zastanowić się, czy nie jest to interesująca propozycja.

Opracowanie:

Paulina Pluchcińska

Źródła:

1. Ustawa z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej
(Dz. U. Nr 227 z 2008 r., poz. 1505)
2. <http://www.dsc.kprm.gov.pl/> - dostępna 30.06.2009 r.
3. <http://www.gazetaprawna.pl/tagi/sluzba-cywilna> - dostępna 30.06.2009 r.